

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

«Затверджую»

Голова приймальної комісії

СумДПУ імені А. С. Макаренка

проф. Юрій ЛЯННОЙ

«25» березня 2025 р.

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ

**ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ В6 ПЕРФОРМАТИВНІ МИСТЕЦТВА (ОСВІТНЬО-
ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО)
НА ОСНОВІ ЗДОБУТОГО ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА,
МАГІСТРА (ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ СПЕЦІАЛІСТА)**

Розглянута на засіданні

Приймальної комісії

«20» березня 2025 р.

Протокол № 7

Суми – 2025

Програма фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва (освітньо-професійна програма Сценічне мистецтво) на основі освітнього ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

Програма ухвалена на засіданні кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

від 25 березня 2025 р. протокол № 8

Завідувач кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

 Олексій КОРЯКІН

Голова комісії

 Дмитро БУДЯНСЬКИЙ

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для вступу на навчання для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва (освітньо-професійна програма Сценічне мистецтво) на основі освітнього ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освіту за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти можуть здобувати особи на основі вже здобутого ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

Фахове вступне випробування має на меті визначення рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнта як майбутнього бакалавра сценічно мистецтва, його готовності до опанування фаху, спроможності виконувати креативні завдання, фахової зацікавленості та розкриття творчих здібностей та корелює з вимогами освітньо-професійної програми «Сценічне мистецтво першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності В6 Перформативні мистецтва галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки».

Програма фахового вступного випробування має комплексний характер містить у собі на дві складові: 1) акторсько-виконавську; 2) музично-пластичну.

На фаховому вступному випробуванні абітурієнт має:

- 1) продемонструвати виконання літературних творів та моноєтюду;
- 2) продемонструвати виконання хореографічних та музичних творів.

Музичні твори виконуються під супровід фонограми «мінус-1» (без основної партії). За необхідністю абітурієнту надається можливість виконання музичних творів з концертмейстером. Заявка та нотний матеріал подаються абітурієнтом у приймальну комісію закладу вищої освіти до початку вступних випробувань.

Фахове вступне випробування для вступу на навчання за спеціальністю В6 перформативні мистецтва першого (бакалаврського) рівня вищої освіти оцінюється за **200-бальною** шкалою. Остаточна оцінка є сумою балів, отриманих абітурієнтом за результатами перевірки його акторсько-виконавської (1 – 120 балів) та музично-пластичної компетентності (1 – 80 балів).

Результат абітурієнта до 100 балів – «не склав», 100 балів і вище – «склав».

Вступне випробування складається усно і проводиться протягом одного дня, визначеного Приймальною комісією та одним складом комісії. Перед випробуванням абітурієнт має продемонструвати документ, що посвідчує особу.

ВИМОГИ ДО АКТОРСЬКО-ВИКОНАВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

Перша складова фахового вступного випробування має на меті визначення рівня акторської компетентності вступника. Абітурієнт має виконати напам'ять три твори, а також моноетюд.

Перший твір – художнє читання вірша (до 3 хв.) – громадянська, інтимна чи пейзажна лірика. Орієнтовна складність – Іван Франко «Каменярі»; Тарас Шевченко «Лілея», Леся Українка «Стояла я і слухала весну».

Другий твір – байка (до 3 хв.) з яскраво вираженим конфліктом, авторською та прямою мовою, алегоричними образами, мораллю. Орієнтовна складність – Леонід Глібов «Вовк та ягня», «Лебідь, рак і щука»; Степан Руданський «Сто хортів»; Микита Годованець «Голуб і Лелека».

Третій твір – монолог з драматичного твору (до 4 хв.) з української чи зарубіжної класики. Орієнтовна складність – монолог Микити «Дай серцю волю, заведе в неволю» Марка Кропивницького; монолог Марусі «Маруся Богуславка» Михайла Старицького; монолог Івана «Суєта», «Житейське море» Івана Тобілевича.

Четверта складова – виконання заздалегідь підготованого моноетюду (без предметів і речей), який має передбачати невеликий закінчений сюжет із зав'язкою та розв'язкою (композиційна побудова); наявність подій; конфліктну ситуацію; спроможність виразити подію через безпредметні дії. Орієнтовна і теми моноетюдів – «Вигулювання песика», «Набридлива муха», «Збирання квітів / грибів», «Очікування гостей», «Лавка виявилася щойно пофарбованою», «Пасажир у переповненому громадському транспорті», «Вальс з уявним партнером», «На вокзалі виявилось, що забув квитки».

Абітурієнт може включити до програми фахового вступного випробування інші творчі роботи, крім зазначених вище з метою повнішого вияву акторської компетентності.

В процесі виконання абітурієнт має виявити такі складові акторської компетентності, які визначають оцінювання:

- художньо виконувати різні за жанром, характером, стилем та формою літературні твори (вірш, байка, монолог);
- демонструвати володіння голосом, дикцією;

– демонструвати здібності до образного та асоціативного мислення, уяву, художній смак, почуття гумору чи драматизму, внутрішнє бачення, творчу увагу, фантазію.

Шкала та критерії оцінювання акторсько-виконавської підготовки

Творчий етап	Шкала оцінювання	Критерії оцінювання абітурієнтів
Майстерність виконання віршу	24–30 балів	Глибоке розуміння абітурієнтом змісту твору, багатство уяви, емоційність виконання здатність зацікавити слухача, спроможність передати жанр твору та стиль автора, здатність найяскравіше передати кульмінаційний момент твору.
	17–23 балів	Належне розуміння абітурієнтом змісту твору, здатність захопити слухача, посередня уява, невиражена емоційність і спроможність передати кульмінаційний момент.
	9–16 балів	Абітурієнт розуміє зміст тексту, але допускається логічних помилок, не всюди дотримується розділових знаків, не завжди чітко вибудовує твір композиційно. Не володіє яскравим інтонуванням.
	1–8 балів	Відчувається розгубленість під час виконання, слабке знання тексту. Відсутність розуміння характерів дійових осіб твору. Виконання позбавлене емоційного тону, не впливає на слухача. Загалом, непідготовлений твір.
Майстерність виконання байки	24–30 балів	Глибоке розуміння абітурієнтом змісту твору, багатство уяви, емоційність, здатність зацікавити слухача, здатність передати жанр твору та стиль автора, спроможність найяскравіше передати кульмінаційний момент твору.
	17–23 балів	Належне розуміння абітурієнтом змісту твору, здатність захопити слухача, посередня уява, невиражена емоційність і спроможність передати кульмінаційний момент.
	9–16 балів	Абітурієнт розуміє зміст тексту, але допускається логічних помилок, не всюди дотримується розділових знаків, не завжди чітко вибудовує твір композиційно, демонструє недостатньо яскраве читання. Не володіє яскравим інтонуванням.
	1–8 балів	Відчувається розгубленість під час виконання, слабке знання тексту. Відсутність розуміння характерів дійових осіб твору. Виконання позбавлене емоційного тону, не впливає на слухача. Загалом, непідготовлений твір.
Майстерність виконання монологу з драматичного твору	24–30 балів	Глибоке розуміння абітурієнтом змісту твору, багатство уяви, емоційність, здатність зацікавити слухача, спроможність добрати відповідні засоби виразності, передати жанр твору та стиль автора, здатність найяскравіше передати драматизм та кульмінаційний момент твору.

	17–23 балів	Належне розуміння абітурієнтом змісту твору, здатність захопити слухача, посередня уява, невиражена емоційність і спроможність передати кульмінаційний момент.
	9–16 балів	Абітурієнт розуміє зміст тексту, але допускається логічних помилок, не всюди дотримується розділових знаків, не завжди чітко вибудовує твір композиційно. Не володіє яскравим інтонуванням.
	1–8 балів	Відчувається розгубленість під час виконання, слабе знання тексту. Виконання позбавлене емоційного тону, не впливає на слухача. Загалом, непідготовлений твір.
Майстерність виконання моноєтюду	24–30 балів	Абітурієнт виконує моноєтюд на високому художньому і технічному рівні, демонструє віру у запропоновані обставини, органічність поведінки, обґрунтованість сценічної дії. Композиційна побудова логічна, точне відтворення образу засобами пантоміміки.
	17–23 балів	Абітурієнт виконує моноєтюд на достатньому художньому і технічному рівні, демонструє розуміння запропонованих обставин, але відтворює образ непереконливо, не може добрати відповідні засоби виразності.
	9–16 балів	Абітурієнт виконує моноєтюд на задовільному художньому і технічному рівні, демонструє загальне розуміння запропонованих обставин, змісту художнього образу, але не може добрати відповідні засоби виразності. Створює враження непідготовленості етюду
	1–8 балів	Відтворення образу із значними неточностями, відсутність усвідомлення та орієнтації у просторі та часі, запропонованих обставинах, пластичності, незграбність на сцені, відмова від виконання моноєтюду.

ВИМОГИ ДО МУЗИЧНО-ПЛАСТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Друга складова фахового вступного випробування має на меті визначення рівня музичної та пластичної компетентності вступника. Абітурієнт повинен виконати напам'ять два твори.

Перший твір – музичний твір (до 3 хв.) пісня (народна або естрадна) або п'єса, виконана на музичному інструменті (на вибір абітурієнта). Орієнтовна складність – українська народна пісня «Гандзя», українська народна пісня «Глибока кириця», українська народна пісня «Несе Галя воду»; «Червона рута» (музика та слова В. Івасюка); «Два кольори» (музика О. Білаша, слова Д. Павличка); «Чорнобривці» (музика В. Верменича, слова М. Сингаївського).

Другий твір – фрагмент танцю (класичного, народного, естрадного, сучасного, спортивного, тощо) до 2 хв. (на вибір абітурієнта).

В процесі виконання абітурієнт має виявити такі складові музичної та пластичної компетентності, які визначають оцінювання:

- художньо виконувати різні за жанром, характером, стилем та формою твори (пісня або п'єса, танець);
- демонструвати вокальні та музично-ритмічні дані;
- демонструвати пластичні дані, координацію;
- демонструвати сценічно-виконавський артистизм.

Шкала та критерії оцінювання музично-пластичної підготовки

Творчий етап	Шкала оцінювання	Критерії оцінювання абітурієнтів
Музично-виконавська майстерність	31–40 балів	Високий художній рівень виконання пісні, розкриття вокальної природи голосу – гнучкості, легкості у виконанні різних технічних, динамічних та штрихових прийомів. Демонструє блискучі вокальні та пластично-ритмічні дані.
	21–30 балів	Високий художній рівень виконання пісні, допущення окремих неточностей у передачі засобів музичної виразності (невизначеність дикції та артикуляції), добре володіння сценічним рухом та голосом, наявність музичного слуху, почуття ритму. Репертуар відповідає вокальним даним.
	11–20 балів	Інтонційно чисте виконання пісні, але допущення низки помилок (форсування звуку, темпові, ритмічні, темброві неточності, неякісне втілення музичного образу твору). Абітурієнт виявляє слабкі музичні та вокальні дані.
	1–10 балів	Інтонційно нечисте виконання пісні, помилки у тексті, відсутність почуття ритму.
Пластично-хореографічна майстерність	31–40 балів	Виконання танцю на високому художньому і технічному рівні. Точне відтворення образу танцювальними рухами в ритмічному, музичному та пластичному відношенні, змістовне і образне розкриття характерних стильових і жанрових особливостей. Наявна емоційність, виразність виконання.
	21–30 балів	Виконання танцю на достатньому художньому (емоційність, виразність, композиційна побудова) і технічному рівні. Відтворення образу танцювальними рухами з незначними неточностями в ритмічному, музичному та пластичному плані, неповне розкриття характерних стильових і жанрових особливостей. Незначні технічні недоліки при виконанні танцю.
	11–20 балів	Виконання танцю на посередньому художньому (емоційно, виразно, композиційна побудова) й низькому технічному рівні. Відтворення образу танцювальними рухами з помилками в рисунку композиції, неточність рухів, помилки в темпоритмі.

	1–10 балів	Відтворення образу танцювальними рухами із значними музично-ритмічними неточностями, порушення темпоритму, відсутність образу, характерних танцювальних рухів, відмова від виконання танцю.
--	-------------------	---

З метою повнішого вияву творчих здібностей абітурієнта фахова атестаційна комісія може запропонувати до виконання під час фахового вступного випробування завдання, які не виходять за межі запропонованої програми.

Література:

1. Антонюк А. Постановка голосу: *Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Київ: Українська ідея, 2000. 199 с.
2. Барба Е. Паперове каное; пер. з англ. М. Шкарабана. Львів: Літопис, 2001. 288 с.
3. Барнич М. М. Майстерність актора. Техніка «обману»: *навчальний посібник*. Київ: Ліра-К, 2016. 304 с.
4. Біль Р. І. Виховання акторської харизми : *методичний посібник*. Вінниця: Нова книга, 2013. 232 с.
5. Брук П. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 136 с.
6. Гладишева А.О. Сценічна мова. Дикційна та орфоепічна нормативність: *навчальний посібник*. Київ: Червона Рута-Турс, 2007. 265 с.
7. Грицан Н.В. Техніка сценічного мовлення: *навчальний посібник*. Івано-Франківськ: Прикарпатський НУ ім. Василя Стефаника, 2010. 201 с.
8. Голос людини та вокальна робота з ним: *Монографія* / [Г.Є. Стасько, О.Д. Шуляр, М.Ю. Сливоцький та ін.]. Івано-Франківськ: Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2010. 336 с.
9. Донченко Н.П. Режисура та акторська майстерність: *навчальний посібник*. Київ, 2006. 260 с.
10. Дрожжина Н. В. Функції мікрофону у вокальному виконавстві на естраді. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: 36. наук, праць*. Харків: ХДУМ ім. Котляревського. 2005. Вип. 15. С. 77–86.
11. Заворотній О. Т. Психофізична техніка та тренінг актора: *навчальний посібник*. Рівне : РДГУ, 2006. 270 с.
12. Зайцев В.П. Режисура естради та масових видовищ. Київ.: Дакор, 2003. 304 с.
13. Клековкін О. THEATRICA: Лексикон; Інститут проблем сучасних мистецтв НАМ України. Київ: Фенікс, 2012. 800 с.
14. Кушка Я.С. Методика навчання співу: *Посібник з основ вокальної майстерності*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 288 с.
15. Липківська А.К. Теорія драми: *програма-конспект*. Київ, 2012. 56 с.
16. Нечаєнко Т.В. Словесна дія: *навчальний посібник*. Київ: ДАКККІМ, 2000. 132 с.

17. Овчиннікова А.П. П'ять кроків до гарної мови: Мовна комунікація: техніка мовлення / за ред.. А.Ю. Цофнаса. Київ: Фенікс, 2008. 192 с.
18. Прядко О. Розвиток співацького голосу: *методичні рекомендації* для викладачів вокалу та студентів музично-педагогічних факультетів вищих навчальних закладів. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2009. 92с.
19. Раденко Ю.В. Сценіна мова: *навчальний посібник*. Київ: Київський національний університет культури і мистецтв, 2015. 320 с.
20. Фоломєєва Н.А. Фахова підготовка студентів до сценічно-виконавської діяльності в класі естрадного співу. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. 2017. Випуск 13. Київ: ІПТО НАПН України. С. 93–98.
21. Цветков В.І. Основи класичної режисури. Харків: Бурун і К, 2008. 160 с.
22. Шаварський О. М. Як стати актором. Київ: Логос, 2011. 572 с.
23. Юцевич Ю.Є. Музика: *Словник-довідник*. Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2003 689 с.
24. Юцевич Ю.Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу. Київ, 1998. 299 с.
25. Benedetti J. The Art of the Actor. The Essential History of Acting, from Classical Times to the Present Days. NY: Routledge. 2007. 245 p.
26. Bogart A. A director prepares: seven essays on art and theatre. Routledge, 2001. 155 p.
27. Cohen L. The Method Acting Exercises Handbook. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York, NY: Routledge, 2016. 222 p.
28. Glazer A., Normington K. Simply Acting A Handbook for Beginning Actors. Dubuque: Kendall Hunt Pub, 2010. 138 p.
29. Prior R. Teaching Actors: Knowledge Transfer in Actor Training. Bristol: Intellect, 2012. 243 p.